

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai

2026 m. vasario 25 d., Nr. 26-025ER

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija

DĖL PASTABŲ NUTARIMO PROJEKTUI

Lietuvos verslo konfederacija (LVK) susipažino su Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 8² straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-777“ projektu Nr. 26-2475 (toliau – Nutarimo projektas).

Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 8² straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XVP-777 (toliau – Įstatymo projektas) siūloma nustatyti, kad asmenys, siekiantys gauti pavėžėjimo veiklos leidimą, privalėtų pateikti valstybinės kalbos mokėjimą įrodantį dokumentą. Nutarimo projektu siūloma šiam įstatymo projektui pritarti, nurodant, kad Valstybinės kalbos inspekcijai (toliau – VKI) trūkstant institucinių pajėgumų, valstybinės kalbos reikalavimo laikymosi patikrą leidimų išdavimo metu vykdytų Lietuvos transporto saugos administracija (toliau – LTSA).

LVK atkreipia dėmesį, kad siūlomas modelis yra reikšmingas ne tik pavėžėjimo sektoriui – jis kelia platesnį klausimą dėl to, kaip Lietuvoje turėtų būti įgyvendinami horizontalaus pobūdžio reikalavimai (taikomi visam paslaugų sektoriui) ir ar jų vykdymas gali būti perkeliamas į sektorines licencijavimo sistemas. Tokie sprendimai tiesiogiai veikia reguliavimo stabilumą, verslo aplinką, naujų dalyvių patekimo į rinką sąlygas ir administracinę naštą.

LVK, vertindama siūlomą reguliavimą geresnio reglamentavimo, proporcingumo, vienodų konkurencinių sąlygų ir institucinio funkcijų paskirstymo aspektais, teikia šias pastabas.

1. Dėl horizontalaus reguliavimo ir sektorinio diferencijavimo

Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo pakeitimais nuo 2026 m. sausio 1 d. nustatyta, kad visos paslaugos Lietuvoje turi būti teikiamos lietuvių kalba. Ši pareiga taikoma horizontaliai visiems prekybos ir paslaugų sektoriaus subjektams, tiesiogiai aptarnaujantiems vartotojus, nepriklausomai nuo jų veiklos formos ar licencijavimo statuso.

Siūlomu Įstatymo projektu kalbos mokėjimo reikalavimas būtų papildomai susiejamas su leidimo išdavimu konkrečiai pavėžėjimo veiklai. Tokiu būdu vienai ūkio veiklos rūšiai būtų nustatomas papildomas *ex ante* įėjimo į rinką kriterijus, nors analogiška pareiga galioja visiems paslaugų teikėjams.

LVK vertinimu, kai horizontalaus pobūdžio reikalavimas įgyvendinamas sektorine priemone tik viename sektoriuje, gali kilti reguliavimo nuoseklumo ir vienodų konkurencinių sąlygų užtikrinimo klausimų. Vienoje veikloje atsiranda papildoma leidimo išdavimo sąlyga, tuo tarpu kitose srityse ta pati pareiga lieka prižiūrima bendrąja tvarka. Tai gali mažinti reguliavimo aiškumą ir prognozuojamumą verslui. Todėl, LVK nuomone, horizontalių reikalavimų įgyvendinimas per sektorines leidimų sistemas turėtų būti pagrįstas aiškiais ir su konkrečios veiklos rizika tiesiogiai susijusiais argumentais.

2. Dėl licencijavimo paskirties ir teisinės logikos

Mūsų vertinimu, leidimas vykdyti keleivių vežimo už atlygį veiklą pagal Kelių transporto kodekso 8² straipsnį yra skirtas užtikrinti transporto saugą, veiklos patikimumą ir atitiktį su transporto veiklos rizikomis susijusiems reikalavimams.

Pagal Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937, 18.3 punktą, licencijų išdavimo reikalavimai turi būti esminiai, būtini ir tiesiogiai susiję su licencijuojamos veiklos rizikomis. Licencijavimas yra išimtinė ir griežta reguliavimo priemonė, todėl jo taikymo ribos turi būti aiškiai apibrėžtos.

Tuo tarpu, valstybinės kalbos mokėjimo pareiga nėra susijusi su eismo sauga, transporto priemonės technine būkle ar kitomis pavėžėjimo veiklos rizikomis. Jos integravimas į leidimo išdavimo sąlygas reikštų, kad leidimo neišdavimas būtų grindžiamas ne su transporto sauga susijusiais kriterijais, o horizontalaus pobūdžio pareigos neatitikimu.

Taigi toks sprendimas keistų licencijavimo logiką – iš rizikų valdymo instrumento jis taptų bendrosios paslaugų teikimo valstybine kalba pareigos kontrolės priemone. LVK vertinimu, tai sudarys precedentą plėsti licencijavimo reikalavimus ir kitose veiklose, kai horizontalių reikalavimų įgyvendinimas būtų siejamas su leidimų išdavimu, net jei jie nėra tiesiogiai susiję su konkrečios veiklos specifiką.

3. Dėl proporcingumo ir pasirinktos reguliavimo priemonės

Tikrai sutinkame, kad valstybinės kalbos reikalavimo tikslas – užtikrinti vartotojų teisę būti aptarnautiems valstybine kalba – yra pagrįstas ir svarbus, tačiau vertinant siūlomą modelį svarbu atsižvelgti ir į proporcingumo principą bei įvertinti, ar pasirinkta priemonė yra tinkama ir būtina siekiamam tikslui pasiekti.

Šiuo metu valstybinės kalbos reikalavimo laikymasis užtikrinamas per bendrą priežiūros ir administracinės atsakomybės mechanizmą, taikomą visam paslaugų sektoriui: Valstybinė kalbos inspekcija prižiūri, ar tinkamai laikomasi kalbos reikalavimo. Siūlomu reguliavimu pavėžėjimo veikloje šis reikalavimas būtų papildomai susiejamas su leidimo išdavimu, t. y. taptų išankstine veiklos sąlyga.

Net jei reikalavimas būtų taikomas tik naujiems leidimams, praktikoje tai vis tiek reikštų papildomą kliūtį pradėti veiklą. Leidimų išdavimas visuomet užtrunka – reikia pateikti dokumentus, juos patikrinti, priimti sprendimą. Kuo daugiau papildomų reikalavimų atsiranda, tuo didesnė tikimybė, kad veiklos pradžia nusikels. Tai ypač svarbu toms veikloms, kur žmonės dažnai ateina ir išeina iš rinkos, dirba sezoniskai ar reaguoja į paklausos pokyčius skirtinguose miestuose ar regionuose. Tokiose srityse greitas ir paprastas pateikimas į rinką yra viena iš sąlygų, leidžiančių užtikrinti paslaugų prieinamumą vartotojams.

Atsižvelgiant į tai, LVK siūlytų papildomai įvertinti, ar siekiamas tikslas negalėtų būti užtikrinamas išlaikant bendrą horizontalią priežiūros sistemą ir pasirenkant mažiau rinkos patekimą ribojančias priemones.

4. Dėl institucinių funkcijų paskirstymo

Nutarimo projektu siūloma valstybinės kalbos mokėjimo patikrą leidimų išdavimo metu pavesti LTSA, kurios veiklos tikslai ir funkcijos pirmiausia yra orientuoti į transporto saugą, techninę atitiktį ir transporto veiklos priežiūrą. Valstybinės kalbos mokėjimo kontrolė savo pobūdžiu nėra transporto saugos ar transporto srities profesinės kvalifikacijos kriterijus.

LVK vertinimu, jei identifikuojama problema yra VKI pajėgumų trūkumas, tikslinga svarstyti sisteminius sprendimus, susijusius su už kalbos politikos priežiūrą atsakingos institucijos stiprinimu. Funkcijų perkėlimas sektoringai transporto institucijai, kurios kompetencijos branduolys yra kitoje srityje, gali kelti klausimų dėl institucinių funkcijų nuoseklumo ir ilgalaikio atsakomybių pasiskirstymo.

Be to, naujos funkcijos priskyrimas LTSA neišvengiamai reikštų papildomus administracinius ir organizacinius kaštus (procesų pritaikymą, darbuotojų apmokymą, procedūrų ir IT sprendimų koregavimą), finansuojamus viešosiomis lėšomis. LVK nuomone, prieš pasirenkant tokį modelį būtų tikslinga įvertinti alternatyvas, įskaitant tikslinį VKI pajėgumų stiprinimą (finansavimą, prevencinės kontrolės modelio tobulinimą, aiškesnės priežiūros metodikos nustatymą), išlaikant aiškų ir sistemiską institucijų funkcijų pasiskirstymą.

5. Dėl poveikio vertinimo ir geresnio reglamentavimo principų

Nutarimo projekte nurodoma, kad numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas. Vis dėlto siūlomas pakeitimas nustato naują kvalifikacinį kriterijų ir keičia patekimo į rinką sąlygas, todėl, LVK vertinimu, būtų tikslinga atlikti išsamesnį ekonominio ir administracinės naštos poveikio įvertinimą.

Tokio pobūdžio reguliavimo sprendimai, galintys turėti įtakos konkurencinėms sąlygoms ir verslo aplinkai, paprastai siejami su administracinės naštos analize bei alternatyvių reguliavimo priemonių palyginimu. Atsižvelgiant į tai, siūlytina papildomai įvertinti: (i) administracinės naštos pokytį tiek ūkio subjektams, tiek leidimus išduodančioms institucijoms, (ii) galimas alternatyvas – pavyzdžiui, ar siekiamas tikslas galėtų būti pasiektas stiprinant VKI pajėgumus ir taikant vienodą priežiūrą visam paslaugų sektoriui, (iii) galimą poveikį paslaugų prieinamumui ir konkurencijai, jei naujų dalyvių patekimas į rinką taptų lėtesnis ar sudėtingesnis.

Atsižvelgdama į išdėstytas aplinkybes, LVK siūlo Nutarimo projektu aiškiai įvertinti, ar siūlomas modelis yra būtinas ir proporcingas, atsižvelgiant į tai, kad valstybinės kalbos pareiga jau taikoma horizontaliai visam paslaugų sektoriui. LVK nuomone, prioritetas turėtų būti sistemiškas priežiūros mechanizmas ir VKI pajėgumų stiprinimas, o ne horizontalios pareigos įgyvendinimo perkėlimas į sektorinę leidimų sistemą ir LTSA funkcijų plėtimas.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė